

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Body suspension jako spirituální prožitek

Body suspension as a spiritual experience

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Mgr. Jiří Motl

Autor:

Tereza Adámková

Praha 2015

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala v první řadě panu Mgr. Motlovi za jeho vedení, připomínky a trpělivost, dále celé své rodině a přátelům, kteří mě po celou dobu psaní bakalářské práce podporovali.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci „Body suspension jako spirituální prožitek” vypracovala samostatně s použitím níže uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

Tereza Adámková

15. 7. 2015

Anotace

Bakalářská práce se zabývá tématem Body suspension z hlediska spirituálního prožívání jedince. Teoretická část se zabývá historickým pojetím věšení těla v rámci kontextu kmenové společnosti až po moderní pojetí zavěšování na háky z hlediska individuálního přístupu jedince. Praktická část se snaží přiblížit prožívání jedince při procesu Body suspension . Hlavní výzkumná otázka zní: Odehrává se během procesu Body suspension spirituální prožívání jedince? K zodpovězení této otázky jsem využila kvalitativního výzkumu a polostrukturovaný rozhovor.

Annotation

This bachelor's thesis deals with the topic of body suspension with respect to one's spiritual experience. The theoretical part describes historical conception of body suspension from the context of a tribal society to a modern conception of suspension with respect to an individual approach of a person suspended. The practical part tries to describe one's experience when performing body suspension. The main research question is: Does a person go through a spiritual experience during the act of body suspension? To answer this question, I have performed a qualitative research with a semi-structured interview.

Klíčová slova

spiritualita, spirituální prožitek, zavěšování na háky, Body suspension, bolest, masochismus, automutilace, Mandanové, Fakir Musafar, moderní primitivové

Keywords

spiritual, spiritual experience, body suspension, , pain, masochism, self harm, Mandans, Fakir Musafar, Modern primitives

Obsah

Úvod	7
TEORETICKÁ ČÁST	8
Kapitola 1 – Fenomén BS	8
1.1 Pojem Body suspension	8
1.2 Historické pojetí	9
1.2.1 Mandanové	9
1.2.2 Obřad O kee pa	10
1.3 Moderní pojetí	13
1.3.1 Rozdíly mezi O kee pa a Body suspension	14
1.3.2 Fakir Musafar	15
1.3.3 Body play	16
1.3.4 Moderní primitivové	17
Kapitola 2 - Body suspension v ČR	19
2.1 Studio Hell	19
2.2 Proces BS	20
2.3 Jednotlivé typy závěsů	21
Kapitola 3 – Spiritualita	22
3.1 Formy spirituálních prožitků	23
3.1.1 Běžné spirituální prožitky	23
3.1.2 Mimořádné spirituální prožitky	23
3.1.2.1 Entuziastické prožitky	23
3.1.2.2 Holotropní stav	24
Kapitola 4 - Body suspension jako abnormální jev	26
4.1 Masochismus	26
4.2 Automutilace	27
4.3 Bolest	28
PRAKTICKÁ ČÁST	29
Kapitola 1 - Předvýzkum	29
1.1 Rozhovory předvýzkumu	30
1.2 Vyhodnocení předvýzkumu	32
Kapitola 2 - Výzkum	33

2.1 Cíl výzkumu	33
2.2 Dílčí výzkumné otázky:	33
2.3 Metoda výzkumu	33
2.4 Metoda sběru dat	33
2.5 Analýza dat.....	34
2.6 Zkoumaný soubor	37
Kapitola 3 - Vyhodnocení výzkumných otázek.....	38
3.1 Vyhodnocení dílčích výzkumných otázek	38
3.2 Vyhodnocení hlavní výzkumné otázky: Odehrává se během procesu Body suspension spirituální prožívání jedince?	43
Závěr.....	44
Seznam použité literatury:	45
Elektronické zdroje.....	46
Obrazové přílohy.....	47
Summary.....	52

Úvod

Předkládaná bakalářská práce s názvem *Body suspension jako spirituální prožitek* se skládá z teoretické a praktické části.

Teoretická část informuje o historii zavěšování těla v indiánských kmenech, na kterou navazuje moderní pojetí. Fenomén *Body suspension* neboli zavěšování na háky je v mé bakalářské práci přiblížen z hlediska spirituality, proto uvádím spirituální prožitky, které mají spojitost s prožíváním účastníka, podstupujícího tento proces.

Vzhledem k tomu, že v procesu *Body suspension* hraje hlavní roli bolest, nabízí se několik otázek ohledně patologického chování jedince. Proto se v posledních kapitolách teoretické části zabývám patologickými jevy, které jsou zároveň také východisky i pro část praktickou.

V praktické části se díky kvalitativnímu výzkumu zabývám především prožíváním jedince během procesu *Body suspension*.

TEORETICKÁ ČÁST

Kapitola 1 – Fenomén BS

1.1 Pojem Body suspension

Body – anglické slovo, které v českém překladu znamená tělo. V této práci bude nahlíženo na tělo jako na prostředek, díky němuž se můžeme dostat do silného prožitku, přičemž to nemusí to být pouze skrze bolest, jak bude dále vysvětleno.

Suspension – anglické slovo (původně z latiny), které českém překladu znamená v tomto kontextu zavěšení či závěs. K závěsu těla se používá jako prostředek hák, který se prostrčí skrze kůži. Hák musí být před kontaktem s kůží pečlivě vydezinfikován, vše se provádí ve sterilním prostředí.

Body suspension (dále jen BS) - poměrně nový pojem, užívaný především ve skupině lidí, kteří podstupují mimo jiné i tělesné modifikace. Slovní spojení BS je užíváno všude na světě. Doslovný překlad je *věšení těla*, ale v českém prostředí se používá nejčastěji slovní spojení *věšení na háky*. Lidé, kteří BS podstupují, k němu mohou dojít postupným vývojem. Tato cesta obvykle vede od lehčích až k těžším modifikacím těla.¹ Samotné BS se neřadí do tělesných modifikací jako takových, ale i po tomto procesu občas zůstávají na těle malé jizvy v místech, kde byly zavedeny háky. Při procesu BS má jít spíše o změnu duševní než tělesnou. Další lidé nejprve neprocházejí žádnými modifikacemi na těle, ale naopak mohou podstoupit jako první zavěšení, a až poté najdou oblibu měnit své tělo a pracovat s ním.

Ve svém výzkumu mám oba typy těchto lidí. Není nutností, aby člověk, který se zavěšuje, musel podstupovat také modifikace těla, ale tyto formy upravování těla jsou v dané komunitě běžné.

Původ zavěšování těla nebo celková manipulace s tělem, kde hraje hlavní úlohu bolest, nacházíme v mnoha tradicích, jako například v Indii, kde se v dnešní době provádí

¹ Lehké modifikace jako například piercing nebo tetování, těžké modifikace jsou implantáty, split jazyka apod.

manipulace s tělem a bolestí při každoročním svátku *Thaipusam*. Účastníci si propichují tváře, záda a jiné části těla, aby se očistili od hříchu.²

Na Filipínských ostrovech se odehrává čistě náboženský rituál. O každých Velikonocích chtějí účastníci zažít sami na sobě, na svém těle, utrpení Ježíše Krista. Nejprve podstupují bičování a poté se nechají přibít na kříž.³

V teoretické části bude přiblížena nejprve původní indiánská tradice, protože se nejvíce podobá dnešnímu Body suspension. Lidé provozující techniku BS také na tuto tradici nejčastěji odkazují. Jeden z typů závěsů je pojmenovaný dle obřadu *O kee pa*, který vykonávali členové kmene Mandanů. Jednotlivým typům závěsů je věnována další část této práce.

1.2 Historické pojetí

Tato část se bude především věnovat indiánskému kmeni Mandanů, kteří žili na území Severní Ameriky.

Sun dance (sluneční tanec) je obecný název pro obřad severoamerických Indiánů, který se konal jednou ročně. Každý kmen měl jinou podobu tohoto obřadu. Kmen Mandanů prováděl tuto ceremonii pod názvem *O kee pa*.⁴

1.2.1 Mandanové

Mandanové byli příslušníci indiánského kmene, který žil podél břehu řeky Missouri. První zmínku o tomto kmeni máme z roku 1738 díky obchodníkovi jménem Sieur de la Verendrye, který projížděl jejich vesnicí právě v období velkého rozkvětu kmene.⁵

² Thaipusam - festival očištění. In: *BodyArt* [online]. 2012 [cit. 2015-04-12].

Dostupné z: <http://www.bodyartmag.cz/thaipusam-festival-ocistení>.

³ SLAVICKÝ, Stanislav. *Filipíny: pašije a fiesty*. Praha: Gallery 2008. 1. vyd., str. 11,17 a 37.

⁴ Sun Dance, *Encyclopaedia Britannica* [online]. [cit. 2015-04-17].

Dostupné z: www.britannica.com/EBchecked/topic/573608/Sun-Dance.

⁵ WILL, George F. – SPINDEN, Herbert Joseph. *The Mandans: a study of their culture, archaeology and language*. Cambridge, Mass.: The Museum 1906, str. 86.

Dále máme k dispozici velmi podrobný přehled o jejich životě díky cestovateli Georgovi Catlinovi, který zmíněnou oblast prozkoumával v roce 1832 (tehdy komunita Mandanů čítala kolem dvou až tří tisíc obyvatel.)⁶

U tohoto kmene se G. Catlin snažil popsat a znázornit především obřad *O kee pa*. Hlavním záměrem tohoto obřadu, kterému se budeme podrobně věnovat, bylo najít vhodného muže k vedení kmene. Ten, kdo vydržel obřad *O kee pa* až do konce, nebo ten, kdo vydržel při tomto obřadu nejdéle při vědomí, byl vybrán k tomu, aby byl buď ve vedení kmene, nebo aby vedl kmen do boje.

1.2.2 Obřad *O kee pa*

Tento obřad se konal u kmene Mandanů jednou ročně, a to za trojím účelem. Prvním z nich byla každoroční oslava ustoupení vod od *Potopy světa*. Podle jejich legendy byla *Potopa světa* velká tragédie, při které přežil pouze jediný člověk – *bílý muž*, který se zachránil na *Velké kánoi* na vrcholu kopce. (O tzv. *Velké kánoi* a o její roli v obřadu *O kee pa* se zmíníme později). Rituál byl tedy oslavou a zároveň obranou před opakováním této tragédie.

Dalším účelem obřadů bylo přivolávání bizonů za pomoci tzv. *bizoního tance*. Bizoni byli pro Indiány především zdrojem potravy. Posledním účelem bylo, jak již bylo zmíněno výše, vybrat nejstatečnějšího muže, který nejdéle ze všech vydrží při vědomí bolest a mučení. Účastníky obřadu byli muži, kteří v posledním roce dosáhli dospělosti, a stali se tedy potencionálními adepty na vedení kmene.⁷ Důležitou roli v obřadu hraje *Velký duch*, pomyslný středobod dění. Není to fyzická osoba, nýbrž kult uctívání. *Velký duch* dodává účastníkům sílu, a ti mu ji oplácejí obětmi. Pokud některý chlapec umře při obřadu, tak to Mandanové neberou jako smrt, ale věří, že si ho *Velký duch* vyvolil pro nějaký důležitý úkol.

Mandanové bydleli ve vigvamech. Ten, v němž se odehrával obřad *O kee pa*, se nazýval *Hlavní vigvam (medicine vigvam)*. *Hlavní vigvam byl největší vigvam ve vesnici, měl sedmdesát šest stop v průměru a nad ním byly zavěšeny na sloupech čtyři symboly (tj. oběti*

⁶ CATLIN, George. *O-Kee-pa: a religious ceremony: and other customs of the Mandans*. Philadelphia:

J. B. Lippincott & Co 1867. Str. 4. Dostupné z: www.archive.org.

⁷ Ibid, str. 9.

v různě barevných a drahých oděvech), byl považován za druh chrámu, udržován jako striktně posvátný, postaven a používán pouze pro tyto čtyři dny obřadu a po zbytek roku byl zavřený.⁸

Samotný obřad tedy trval čtyři dny. První den hned po východu slunce se muži shromáždili před vigvarem, a to na pokyn *bílého muže*, který přišel od Západu.⁹ Muži byli pomazáni jilem různé barvy, v jedné ruce drželi luk a štít a v druhé vak (*medicine bag*). Když vstoupili do vigvaru, každý zaujal místo u stěny a posadil se. *Bílý muž* odešel, ale ještě před tím předal *průvodci obřadu* svou dýmku, která zůstala ve Velké kánoi po Potopě světa.¹⁰ *Průvodce obřadu* kontroloval, jestli všechno probíhá, tak jak má.

Prvního dne muži seděli podél stěny vigvaru. Uprostřed byl oheň, u kterého seděl *průvodce*, který vyvolával *Velkého ducha*. Muži strávili ve vigvaru celé čtyři dny, a nesměli jíst, pít ani spát. Byla to jakási příprava na vrchol obřadu.¹¹ Mezitím se venku před vigvarem odehrával *bizoní tanec* okolo *Velké kánoe*. Tento tanec měl přivolat dostatek bizonů, a tudíž potravy.¹²

V den čtvrtý již byli muži připraveni podstoupit velké mučení, které je zkouškou *Velkého ducha*. Do vigvaru přicházeli jak náčelníci, tak i další členové kmene. Náčelníci jen pozorovali průběh, ale ti ostatní měli pomáhat při řezání těla a celkové přípravě zavěšení. Hlavním úkolem přitom bylo způsobit co největší bolest, kterou Mandanové chápali jako zkoušku *Velkého ducha*. Ze všech chlapců ve vigvaru šli na řadu vždy dva, takže se postupně dostalo na každého z nich. Dvojice se přesunula doprostřed vigvaru a začalo řezání, které vykonávali další dva pomocníci. Jeden řezal nožem a druhý prostrkoval kolíky skrze přední a zadní pažní svaly: *...nůž, který prošel skrze kůži i maso na obou pažích nad i pod kloubem, přes brachialis externus a extensor radialis a na každé noze nad*

⁸ Originální znění citace: „The Medicine Lodge the largest in the village and seventy-five feet in diameter, with four images (sacrifices of different-coloured and costly cloths) suspended on poles above it, was considered by these people as a sort of temple, held as strictly sacred, being built and used solely for these four days' ceremonies, and closed during the rest of the year.“ Ibid, str. 8.

⁹ Bílý muž je jediný, kdo přežil Potopu světa ve Velké kánoi a pobývá na Západě. Jedině on může otevřít vigvar pro obřad *O kee pa*.

¹⁰ CATLIN, George. *O-Kee-pa: a religious ceremony: and other customs of the Mandans*. Philadelphia: J. B. Lippincott & Co 1867, str. 13. Dostupné z: www.archive.org.

¹¹ Ibid, str. 15.

¹² Ibid, str. 16.

*i pod kolenem přes vastus externus a peroneus. Také se řezalo na každém prsu a na obou ramenech.*¹³

Když byli adepti takto připraveni, člověk, který stál na vrcholu vigvamu, pouštěl dolů lano. Toto lano se přivázalo ke kolíkům, které byly provrtány skrz prsa nebo na ramenou. Na nějakých částech těla se ještě na kolíky přivazovaly bizoní lebky, které sloužily jako závaží. Když bylo vše takto přichystáno, muž stojící na vigvamu začal přitahovat lano, čímž se zkoušení mladíci povznesli tři až čtyři stopy nad zem. Po chvíli je ostatní začali točit dokola. Mladí muži, kteří snášeli obrovskou bolest, začali velice křičet a prosit *Velkého ducha* o sílu, která jim měla pomoci zvládnout tuto obtížnou zkoušku. Otáčení nepřestalo, dokud neodmleli; až poté byli spouštěni dolů na zem. Celkové zavěšení trvalo přes čtvrt hodiny.

K tělům, která ležela na zemi, přistoupil muž, který vyndal kolíky z prsou a zad. Zbylé kolíky zůstaly na svém místě kvůli závaží. Muži, kteří zakoušeli obrovské bolesti, se museli sami zvednout, respektive čekali na sílu, kterou jim dodá *Velký duch*.¹⁴ Nikdo jim nesměl pomoci. Jak již bylo výše zmíněno, *Velký duch* byl v tomto obřadu středobodem všeho dění. Mandanové mu přenechávali celý průběh obřadu: záleželo vždy jen na *Velkém duchovi*, koho nechá žít a koho ne.

Jakmile zkoušený mladík dostal od *Velkého ducha* sílu, mohl se zvednout a přesunout se k muži, který seděl v jiné části vigvamu a držel sekeru. Přisedl si k němu a nechal si useknout malíček jako oběť *Velkému duchu*. Toto useknutí bylo bráno jako poděkování za to, že zvládli předcházející bolestivou část při zavěšení. V nějakých případech si mladíci nechali useknout ještě ukazováček. Nesměli však přijít o ty prsty, které držely luk.

Když šest až osm mladých mužů absolvovalo tuto část, vyšli z vigvamu, kde pak následovalo zakončení celého obřadu. Muži měli na sobě stále kolíky s bizoními lebkami.

¹³ Originální znění citace: „...which was passed under and through the integuments and flesh taken up between the thumb and forefinger of the operator, on each arm, above and below the elbow, over the brachialis externus and the extensor radialis, and on each leg above and below the knee, over the vastus externus and the peroneus; and also on each breast and each shoulder.“ Ibid, str. 26.

¹⁴ CATLIN, George. *O-Kee-pa: a religious ceremony: and other customs of the Mandans*. Philadelphia: J. B. Lippincott & Co 1867, str. 25-28. Dostupné z: www.archive.org.

Další část rituálu se nazývala *poslední závod* a byl při něm přítomen celý kmen. Ti, co se účastnili *bizoního tance*, vytvořili kruh kolem mladíků, kteří stáli okolo *Velké kánoe*. Každý muž, který vyšel z *vigvamu*, se koženými opasky za zápěstí na obě strany připoutal ke dvěma cizím mužům. Ti s ním pak začali co nejrychleji běhat kolem *Velké kánoe*. Dav okolo křičel a povzbuzoval, mladíci museli běhat tak dlouho, dokud neodmleli. Ten, kdo omdlel jako poslední, zvládl celou tuto zkoušku nejlépe. Když někdo upadl, byl dokonce vláčen v blátě, dokud neztratil všechna svá závaží, tedy bizoní lebky. To potom způsobilo jizvy, o které jim šlo. V bezvědomí leželi chlapci na zemi a nikdo jim nesměl pomoci, protože vše bylo v rukou *Velkého ducha*. Jak již bylo zmíněno výše, pokud někdo nepřežil, říkalo se, že si ho *Velký duch* vybral pro nějaký úkol. Jakmile se krvácející muž přes všechny rány a všechnu bolest zvedl ze země, prošel davem do svého *vigvamu*. Tam byly jeho rány konečně ošetřeny, mohl se napít a najíst. Celý průběh se opakoval, dokud se nevystřídali všichni mladíci. Vše sledovali náčelníci kmene a rozhodovali, kdo tuto zkoušku zvládl nejlépe a nejstatečněji, a ten potom byl v kmeni povýšen. Když se vyprázdnil *hlavní vigvam*, zůstal v něm jako poslední *průvodce obřadu*, který posbíral všechny nástroje. Ty pak byly za účasti celého kmene vhozeny do vody (jako oběti vodě) a tím obřad *O kee pa* skončil.¹⁵

Tento obřad, jak můžeme z popisu sledovat, byl velmi vyčerpávající. Už jen příprava byla náročná: znamenala vydržet čtyři dny bez jídla, pití a spánku. Následně mladíci museli podstoupit obrovskou bolest během několika hodin, a přesto to vydrželi díky víře a odevzdání se *Velkému duchovi*. Jen jeden z nich však mohl tuto zkoušku zvládnout nejlépe, a jemu se poté dostalo vyššího společenského postavení. Ale pro všechny, kteří vydrželi bolest až do konce a přežili, znamenal obřad významný předěl v jeho životě, protože chlapec se stal dospělým, stal se mužem. Z tohoto pohledu můžeme obřad *O kee pa* právem zařadit mezi *přechodové rituály*.

1.3 Moderní pojetí

V komunitě lidí, kteří podstupují *Body suspension*, jde především o duchovní změnu, kterou někdo může označit i jako *přechodový rituál*.¹⁶

¹⁵ CATLIN, George. *O-Kee-pa: a religious ceremony: and other customs of the Mandans*. Philadelphia: J. B. Lippincott & Co, 1867, str. 28-32. Dostupné z: www.archive.org.

¹⁶ Jedná se o účastníky, kteří podstupují zavěšení poprvé.

S obřadem, který má funkci jako *přechodový rituál*, se můžeme setkat i dnes, ať už v běžném životě, kde souvisí se sociální změnou (např. narození, svatba, smrt apod.) nebo i se změnou duchovní.

Každý má k těmto záležitostem individuální přístup, v němž se může nacházet touha po nějakém zvláštním prožitku, potřeba překonání bolesti anebo pouhá zvědavost (člověk to chce prostě jen zkusit, chce se odlišit od konformní společnosti). Také ke svému tělu má každý z nás svůj vlastní individuální přístup.

Tělo je dnes mimo jakoukoliv pochybnost soukromým vlastnictvím. Jeho kultivace, podobně jako péče o zahrádku, je věcí vlastníka. Není koho kromě vlastníka vinit z toho, že zahrádka zarostla býlím a že půda není zúrodněna či pohnojena tak, jak je třeba, že v konvi chybí voda a zahrádka je vyprahlá. Vlastník, jenž své tělo získal do výhradního vlastnictví, se náhle ocitl v nesnázích. Je přece zahradníkem a zahrádkou současně. Má to, co se děje, kontrolovat, ale současně to má být on sám, kdo je touto kontrolou kontrolován... Tělo se má zcela bezstarostně pohroužit do vln smyslových prožitků a nechat se jimi unášet, zapomenout na všechno ostatní, celkově a beze zbytku se oddat rozkoši, nenechat prožitek ničím otupit, ale vlastník těla, který po celou dobu přešlapuje uvnitř, má toto unášení se vlnami zanést do mapy, má toto sebe zapomenutí zaznamenat a pečlivě se starat o onu bezstarostnost...¹⁷

1.3.1 Rozdíly mezi O kee pa a Body suspension

Vývoj rituálu *O kee pa* až k modernímu *Body suspension* lze rozdělit na tři období, a to jak z hlediska techniky, tak i přístupu. První období bylo to, kdy zavěšování za tělo praktikovali indiáni, kteří podstupovali tento rituál v rámci kmene a společenského postavení. Nešlo tam přitom o individuální přístup, nýbrž o proces zcela rituální a kmenový, kdy výdrž maximální bolesti byla povinností každého mladého muže.

Druhé období začalo Fakirem Musafarem, který se v roce 1966 poprvé zavěsil v přírodě na stromě, a snažil se tak o přiblížení k indiánům. Použil při tom místo dřevěných kolíků kovové háky, které procházejí skrze kůži, a nikoli skrze maso. Fakir tedy vycházel z indiánské tradice, a zároveň se pokoušel o svůj vlastní prožitek. Byl prvním zastáncem názoru, že samotný úkon propichování je sám o sobě prožitkem.

¹⁷ BAUMAN, Zygmunt. *Úvahy o postmoderní době*. Praha: Sociologické nakladatelství 1995. Vyd. 1., str. 81.

V současné době je třetí období, kdy se *Body suspension* praktikuje především v komunitách na workshopech nebo v rámci veřejného vystoupení. Také existuje více typů zavěšení, nejen za záda, ale i za jiné části těla. Člověk, který se rozhodne v dnešní době podstoupit BS, má svůj individuální přístup, ve kterém již nejde o přiblížení k indiánskému pojetí. Pokud se workshopy konají venku v přírodě, má pro člověka samotné věšení také rituální význam z hlediska splynutí s přírodou. Během workshopu má i komunita svou důležitou funkci, a tou je především psychická podpora pro účastníka.

1.3.2 Fakir Musafar

Fakir Musafar bývá označován jako *Otec moderních primitivů*, který dal tělesným modifikacím jiný smysl. Jako příklad zde můžeme uvést jeho přístup k *piercingu*, který je většinou vnímán jako ozdoba na těle: *K nejrozšířenějším způsobům tělesného zdobení patří piercing, již běžně vnímané propichování různých částí těla pomocí šperků, jež za mnohé vděčí punkovému hnutí. Doplnky z ušlechtilých kovů se zdobí ušní boltce, nosní překážky, brada, prsní bradavky, pupík, jazyk ale třeba i klitoris, stydké pysky, penis a šourek.*¹⁸

F. Musafar chápe *piercing* také jako ozdobu těla, ale v samotném propichování nachází určitý prožitek, který je podstatnější než vizuální podoba *piercingu*: *Akt dělání pomalého propichování a odevzdání se zkušenosti, je transcendentní spirituální událostí.*¹⁹

Fakir Musafar (vlastním jménem Roland Loomis) se narodil roku 1930 v Jižní Dakotě.²⁰ Svůj první *piercing* si udělal sám ve třinácti letech, o něco později zkoušel i tetování. Tyto zkušenosti z dětství byly pro něj velmi důležité: *Rané zkušenosti v dětství pouze otevírají dveře k tomu, co je opravdu uvnitř.*²¹ Na všechny tyto podobné procesy sám přicházel a vyráběl si i nástroje, díky kterým je mohl zkoušet. Inspiraci nachází v indiánských, afrických a indických tradicích, kde v náboženském obřadu hraje důležitou roli tělo. Postupně zkoušel, co jeho vlastní tělo vydrží, a to nejen v rámci bolesti: *Cokoliv, co je upevněno na těle dlouhou dobu, změní váš pohled na život. Mění váš vztah k životu a k tělu,*

¹⁸ RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 2005. Vyd. 1., str. 24.

¹⁹ Originální znění citátu: „The act of doing this slow piercing and surrendering to the experience is a transcendent spiritual event.“ Vale, V., Juno, *A Modern Primitives*. San Francisco 1989, str. 7.

²⁰ Ibid, str. 6.

²¹ Originální znění citátu: „Early childhood experiences only open the door to what’s already inside.“ Ibid, str. 9.

ve kterém žijete. Pokud budete nosit dvacet hodin těsný pás, budou se vám dít zvláštní věci. Nejen fyzické, ale i psychické a spirituální uvnitř vašeho vědomí.²²

1.3.3 Body play

Všechny praktiky těla, které Fakir Musafar dělal, pojmenoval jako *Body Play*, jež se dělí do několika skupin podle způsobu zacházení s tělem.

- Zkroucení, roztažitelnost - ohýbání kostí, jógická cvičení.
- Stlačení - těsné obvazy a pásy, svazování, omezení pohybu.
- Strádání - půst, nedostatek spánku, únava, omezení pohybu, prožitek izolace v krabicích a klecích.
- Zatížení - nošení železa, těžké náramky a ozdoby na kotníku.
- Oheň - opalování, elektrické šoky a pálení.
- Invaze - bičování, propíchnutí a tetování.
- Zavěšení - zavěšení na kříži, zavěšení za zápěstí, za pomocí háků nebo konstrukce.²³

Co se týče posledního bodu, tj. *zavěšení*, Fakir vycházel z výše popsaného indiánského obřadu *Sun dance* a *O kee pa*. Díky němu dostalo dnešní podobu BS. Celkově měl Fakir Musafar blízko k indiánům, protože se narodil a žil v indiánské rezervaci.

Svoje prožitky výstižně popisoval: *Zavěsit se za záda či hrudí se dvěma háky je možné na dvacet až třicet minut. Je to, jako kdybyste měli okolo krku provaz: budete se dusit, protože taháte celou kůži v oblasti průdušnice, takže byste se mohli udusit. Takže se nemůžete věšet*

²² Originální znění citátu: „Anything that’s fixed on the body for a long period of time changes your outlook on life. It changes your relationship to life and the body you’re living in. If you put on a tight belt and wear it for 20 hours, strange things will happen to you. Not just physically, but to your consciousness psychically and spiritually.“ Ibid, str. 9.

²³ Ibid, str. 15.

dlouho. Nicméně pokud byste se chtěli věšet více háky na zádech či na hrudi horizontálně, můžete viset hodiny.²⁴

Fakir Musafar se snažil o komplexní prožitek, ve kterém vnímal jak svoji tělesnou, tak také duchovní stránku: *Časy se změnilly, lidé se změnilly. Jak to vidím já: lidé potřebují tyto rituály velmi naléhavě - a to je důvod, proč piercing a tetování vzkvétají.*²⁵

1.3.4 Moderní primitivové

Pojem *Modern Primitives* (v originálním znění v angličtině) poprvé použil duchovní otec *moderních primitivů*, Fakir Musafar: *Použil jsem termín, který popisuje nekmenovou osobu, která reaguje na prvotní touhu a dělá něco s tělem.*²⁶ Tento pojem použil k označení lidí, kteří se navracejí k tělesným praktikám primitivních národů. *Jistým způsobem moderní primitivismus zasáhl každého, kdo tělesným modifikacím propadl v míře, která je víc než obvyklá.*²⁷

Fakir Musafar nazval *moderním primitivem* člověka, který nachází hlubší smysl v *Body Play*. Díky tomu může nalézt sám sebe a zažít jedinečný prožitek, který nedokáže nalézt nikde jinde. Moderní primitiv chápe své tělo jako prostředek k prožitku a zkušenosti. Je přitom otázka, zda se v tomto prožitku dá oddělit tělesno od duchovna, protože tyto dvě části jsou vzájemně propojené a vzájemně se ovlivňují: *Každá smyslová zkušenost funguje k našemu osvobození od běžných společenských omezení a probouzí naše ztlumená těla k životu. Každá taková aktivita směřuje k cíli: vytvořit celek nebo jednotu muže a ženy. V tomto jsme zatím vězni kopající imaginární tunel ke svobodě. Náš nejvíce ocenitelný*

²⁴ Originální znění citátu: „Suspended by the back or the chest with two piercings, the most you can hang in 20 minutes. Because it's like hanging with a rope around the neck: you will suffocate because it pulls all your skin and do on up around your windpipe and you will eventually strangle. So you can't hang too long that way. However, if you hang by multiple piercings horizontally from the back or the chest you can hang for hours.“ Ibid str. 36.

²⁵ Originální znění citátu: „Times have changed, people have changed. The way I see it: people need these rituals so desperately, that's why piercing and tattooing have blossomed.“ Ibid str. 36.

²⁶ Originální znění citátu: „I used the term to describe a non tribal person who responds to primal urges and does something with the body.“ Vale, V. - Juno, A. *Modern Primitives*, San Francisco 1989, str. 13.

²⁷ SHE-MON, Manifest Tělesného Haktivismu 2.0. In: *PainArt* [online]. [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: www.painart.cz/2/manifest-telesneho-haktivismu-20/clanek/.

*prostředek, neomezená představivost, je nadále zakotvena v jen skutečně vzácném majetku, který máme a známe, a je na nás, jak s ním naložíme a čím budeme, a to je lidské tělo.*²⁸

Dalším přiblížením této subkultury bylo vydání knihy se stejnojmenným názvem *Modern Primitives* v roce 1989. Publikace obsahuje několik rozhovorů s lidmi (včetně Fakira Musafara), kteří podstupují tělesné modifikace, a je také doplněna fotografiemi určitých modifikací těla, kde se ukazuje i jejich postup.

Není pravidlem, že by se každý člověk, jenž má nějakou modifikaci těla, cítil být *moderním primitivem*. Mnoho lidí se s tímto pojmem ani s osobností Fakira Musafara vůbec neseťkala.

²⁸ Originální znění citátu: „All sensual experience functions to free us from normal social restraints, to awaken our deadened bodies to life. All such activity points toward a goal: the creation of the complete or integrated man and woman, and in this we are yet prisoners digging an imaginary tunnel to freedom. Our most inestimable resource, the unfettered imagination, continues to be grounded in the only truly precious possession we can ever have and know, and which is ours to do with what we will: the human body.“
Vale, V. - Juno, A. *Modern Primitives*, San Francisco 1989, str. 5.

Kapitola 2 - Body suspension v ČR

Fakirem Musafarem se inspirovali po celém světě lidé, kteří se zabývali tělesnými modifikacemi. To, že se plno lidí inspirovalo, neznamená, že všichni dojdou k témuž prožitku, nebo že to dělají ze stejného důvodu. *Moderní suspension není podloženo žádnou vírou, mytologií, náboženstvím, je to spíš jen technika, která až na výjimky nemá hlubší duchovní přesah. Můžeš to použít, k čemu to zrovna tobě dává smysl. Často je to používáný k dokázání si osobní síly a odhodlání.*²⁹

2.1 Studio Hell

V České republice jako první vyzkoušeli zavěšování na háky ve studiu Hell. Pojmenování tetovacího salónu, kde se provádí nejen tetování, ale i další modifikace těla, znamená česky peklo. *Název pro firmu musí být krátký, snadno zapamatovatelný a spojit s nějakým zástupným symbolama. Nemělo to žádné satanisticko-náboženské podtext.*³⁰ Studio funguje od roku 2004 a již v té době byly první pokusy se zavěšováním. *Nejdřív jsme museli přijít na to, co k tomu potřebuješ. Chlapa a hák. Ty první háky měli podobnost k jehle na šití, ale zjistili jsme, že to vůbec nejde propíchnout. Respektive, když to propíchneš, tak vyleze jen špička asi 5 mm. Pak jsme museli teda vyzkoušet háky, něco na způsob kanily. Začali jsme propichovat a začali říkat lidem, jak to bylo hustý. A postupem času se někdo přidal. Šlo o to, že jsme si to jen vyzkoušeli a říkali jsme o tom lidem, a když měl někdo o to zájem, tak jsme mu to zprostředkovali. Pak jsme začli dělat ty show a ukázat nebo šokovat lidi ve velkém a vždycky se tam našel někdo, komu to začlo dávat smysl a postupně těch lidí bylo víc.*³¹

V průběhu času se začaly dělat i show pro veřejnost. Každá show byla specifická nějakým tématem, kde tedy využívali nejen zavěšování ale i propichování různých částí těla. Díky těmto show se přidávali lidé, kteří si to mohli vyzkoušet na workshopech. Workshop je tedy určen pro jednotlivce, a není pro širokou veřejnost, ale pouze pro toho, kdo si BS chce vyzkoušet: *Někdo nad tím přemýšlí tři roky nebo čeká na vhodnou příležitost.*³² Místo

²⁹ Interview s Fousagem, zakladatel tetovacího studia Hell a Inkdividual, Praha 8. 4. 2015.

³⁰ Ibid.

³¹ Ibid.

³² Ibid.

konání závisí na ročním období. V létě se akce konají v přírodě a v zimě v uzavřeném prostoru, jako jsou např. kluby.

2.2 Proces BS

Samotný proces zavěšování není tak náročný jako příprava nástrojů, protože nejdůležitější věc, která se musí dodržovat, je sterilita nástrojů kvůli případné infekci. *Když to začne dělat bandička indiánských hipíků, tak to budou dělat s jiným přístupem než ty, co to dělají v tetovacím salonu, kde už nějaký hygienický návyky jsou.*³³ Když jsou tedy připraveny nástroje a také člověk je připraven, kovové háky projdou skrz jeho kůži. Záleží na tom, jaký typ závěsů si zvolí. Háky se zaháknou za lano, které je upevněné na kladkostroj. Člověk, který drží lano, pomalu vytahuje zavěšeného člověka nahoru. *Máš víc háků a je dobrý, aby ta váha byla rozprostřená, tak dáš na špagát a pak to obvážeš. Takže to dělá ta konstrukce, ze který taháš víc bodů, pak je tam kladkostroj. A ty taháš jen zbytek té váhy.*³⁴

Zde se nabízí otázka, zda jsou s tímto procesem spojena i zdravotní rizika. Pokud jde o čas, kdy člověk visí, tak žádné riziko nehrozí. Jde spíše o dobu před aplikováním háků do těla a dobu poté, tedy o následné vytahování háků. *Tělo může reagovat posttraumatickým šokem, ale ne z bolesti. Když do toho jdeš, asi máš už nějaký odhodlání, a tu bolest si myslíš, že sneseš. Ale jinej názor má tělo a občas se stane, že při vytahování háků člověk může spadnout do bezvědomí. To napíchnutí, to taková bolest není, to je rychlý, ale při vytahování - tam jak je to postupný a zvyšuje se intenzita, tak je lepší přestat a počkat, a potom se vytáhnou.*³⁵

Jelikož kůže je elastická a háky jdou pouze skrze ni, jizvy se rychle hojí. Procedura proto nezanechává na těle velké jizvy. *Hák zasahuje pouze do kůže (eventuálně do podkožního tuku), nikdy nezasahuje svalovinu, kost, větší cévy nebo jakýkoli jiný orgán! Kůže je velmi pevná, pružná a snadno regeneruje, na rozdíl např. od svalů, které je velmi lehké poškodit či potřhat. Následné zahojení kůže po vyndání háků je otázkou několika dní.*³⁶

³³ Ibid.

³⁴ Ibid.

³⁵ Ibid.

³⁶ Suspension. Hell. [online]. [cit. 2015-6-19.]. Dostupné z: www.hell.cz/suspension.

2.3 Jednotlivé typy závěsů

Suicide (*sebevražda*) – tento typ závěsu podstupují hlavně začátečníci. Do oblasti zad se aplikují háky v počtu 2 až 6.

Superman - typ závěsu, kdy je celkově umístěno 6-12 háků v párech. Háky jsou aplikovány po dvou na vrchní a spodní oblasti zad stehnech a lýtkách. Váha musí být rozprostřená.

Koma- tento typ není příliš vhodný pro začátečníky kvůli hákům, které se aplikují na prsou, břicho, stehnech a holeních.

Resurrection (*zmrtvýchvstání, vzkříšení*)- tento typ není doporučován lidem, kteří začínají s věšením. Zavěšuje se především za břicho a prsa, kde je tenčí kůže. Vizually zavěšený člověk vypadá, jako když vstává z mrtvých. Kůži je vytahován v oblasti břicha a prsou a končetiny má volně směrem dolu k zemi. Je tu určitá podobnost k některým uměleckým představám vstávání z mrtvých s náboženským podtextem.

Knee (*koleno*)- háky zasahují pouze kůži, nikoli do kloubu. Člověk, který takto visí, vidí svět vzhůru nohama.

Lotos- již z názvu je zřejmé, že tento typ závěsu je vizualizací květiny lotosu. Nohy jsou v tureckém sedu a háky jsou aplikované ve stehnech, v lýtkách a v zádech.

Torso - aplikace háku je pouze na břicho, kde je kůže je velmi citlivá, jak je již zmíněno výše. Proto je tento typ vhodný spíše pro zkušenější.³⁷

³⁷ Suspension. *Hell*. [online]. [cit. 2015-06-19]. Dostupné z: www.hell.cz/suspension/typy-zavesu.

Kapitola 3 – Spiritualita

Do dnešní doby se vedou diskuze o vymezení spirituality jako takové. Spiritualita má blízký vztah k náboženství; dokonce v některých případech jsou tyto pojmy používány jako synonyma, jindy zase jsou přísně oddělené. Dle A. Maslowa a jeho hierarchie potřeb je vztah k transcendentnu na vrcholu pyramidy.³⁸ To znamená, že každý člověk má - ať už vědomou či nevědomou - potřebu prožívat náboženský/spirituální vztah k něčemu, co ho přesahuje a co nedokáže racionálně vysvětlit. Nemám na mysli vyloženě vztah člověka k Bohu, tak jak ho známe v křesťanské tradici. Ale tato potřeba se může projevat i nevědomě ve vztahu k různým věcem, činnostem apod. Toto můžeme sledovat zvláště v západním světě, kde filmy, hudba, a další sociální zájmy nahrazují institucionalizované náboženství. Lidé se scházejí s podobnými názory a zájmy.

Spirituální prožitky se vyskytují i mimo rámec organizovaného náboženství, proto se tato práce opírá raději o pojem spirituality: *Z hlediska původní, ortodoxní křesťanské nauky se spiritualita jeví jako výsledek působení Božího Ducha (spiritus= latinsky duch...) v lidské duši a jednání.*³⁹ Původní význam spirituality nacházíme např. v křesťanské tradici. Postupem vývoje se spiritualita používala i v nenáboženském kontextu. . Dokonce bylo i období, kdy náboženství a spiritualita stály proti sobě. Tato doba se označuje jako *zlatá šedesátá*, kdy se rozmohlo heslo *Náboženství ne! Duchovní život- to ano!* (orig. I am not religious, but I am spiritual). Především ve Spojených státech.⁴⁰

Máme tedy spiritualitu jak náboženskou tak nenáboženskou. Nenáboženská spiritualita je vnímána jako individuální cesta k duchovnu, kdy člověk nepotřebuje být v nějakém společenství a dodržovat dané zásady. *Spiritualita (z lat. spiritualis = duchovní) vyjadřuje duchovní dimenzi lidského života, která přesahuje individuální existenci každého jedince a zahrnuje individuální naplňování této potřeby. Široce chápaná spiritualita může, avšak nemusí být realizována v religiózní formě: může jí být každá činnost naplňující*

³⁸ ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie náboženství a spirituality*. Praha: Portál 2007. Vyd. 1., str. 33.

³⁹ Ibid, str. 47.

⁴⁰ Ibid, str. 49.

*transcendentální rozměry lidského života.*⁴¹ Lidé, kteří podstupují BS, mají vztah spíše ke spiritualitě než k institucionalizovanému náboženství.

V této práci uplatňuji přístup spirituality dle B. J. Zinnbauera. *Zinnbauer říká, že spiritualita je širší pojem, zahrnující náboženství, že náboženství je jen jednou z možností, jak se spiritualita projevuje, existuje tedy i nenáboženská spiritualita. Tím se prakticky myslí, že je možné mít spirituální prožitky nezávisle na jakékoli organizaci a učení, že člověk může projít skutečnou extází třeba při vrcholné zkušenosti v přírodě, v milostném vztahu, při porodu nebo jiné existenciální události, po aplikaci halucinogenu apod.*⁴²

3.1 Formy spirituálních prožitků

Na spirituální prožitky lze nahlížet podle jejich formy jako na běžné a na mimořádné.

3.1.1 Běžné spirituální prožitky

Mezi každodenní spirituální prožitky řadíme ty zkušenosti, které jsou běžné a nemusejí být v rámci náboženství. Mezi ty nejzákladnější formy spirituálních prožitků dle Friedricha Heilera patří: úcta, láska, strach, důvěra, naděje láska, pokoj, radost, nutkání sdílet se.⁴³

3.1.2 Mimořádné spirituální prožitky

Tyto prožitky mohou mít různou intenzitu, čím delší je doba navozování, tím vyšší intenzita prožitku. Tento prožitek může člověka přepadnout v dané chvíli. *Mimořádné náboženské prožitky někdy radikálně změni běh života. Jindy jen utvrdí věřícího v jeho duchovní cestě a vedou k tomu, že v ní pokračuje po řadu let.*⁴⁴

3.1.2.1 Entuziastické prožitky

Entuziastické prožitky patří do mimořádných spirituálních prožitků. Jsou široce definovány. Prvním společným znakem, který je nejčastějším, je, že jsou navozovány tancem nebo zpěvem, kdy člověk zapojuje celé tělo, všechny smysly apod. Pokud se tento

⁴¹ HACKLOVÁ, R.- KEBZA, V. *Religiozita, spiritualita a zdraví.. Československá Psychologie*, 2014, roč. 58, č. 2, str. 121.

⁴² ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie náboženství a spirituality*. Praha: Portál 2007. Vyd. 1., str. 46.

⁴³ Ibid, str. 88-89.

⁴⁴ Ibid, str. 94.

průběh ocitá ve vědomí, často se aktéři domnívají, že přichází díky Duchu.⁴⁵ *Jde o to, dát v sobě Duchu prostor nebo tady a teď.*⁴⁶

Takové prožitky se odehrávají většinou v letničních nebo charismatických společnostech. Nejběžnějším projevem při tom jsou tzv. *glosolálie*. Je to řeč, která vzniká zcela individuálně, přičemž okolí nerozumí jazyku, jímž jedinec mluví. *Mluvení jazyky je považované za doklad toho, že mluvící byl pokřtěn Duchem.*⁴⁷

Dalším znakem entuziastických prožitků, je to, že člověk dokáže plně kontrolovat a řídit své tělo. Velmi známí jsou fakíři, kteří se propichují jehlicemi nebo chodí po rozžhavených kamenech. Takový člověk bolest necítí a na jeho těle nejsou po tomto zásahu žádné destruktivní symptomy, jako např. známky popálení.⁴⁸

3.1.2.2 Holotropní stav

Do kategorie mimořádných spirituálních prožitků lze řadit také *holotropní stavy*, které mohou vzniknout i při zavěšování na háky. Při procesu BS člověk prožívá psychické a fyzické stavy, které jsou rozmanité a nejdou shrnout pouze jedním slovem.

Pojmem *holotropní stav*, který je podskupinou změněných stavů vědomí, se myslí ten stav, který bývá navozen nejen omamnou látkou, ale i dýcháním nebo cvičením. Při tomto stavu se vědomí mění od základu, aniž by bylo porušeno. *Při holotropních stavech zakoušíme průniky jiných rozměrů bytí, jež mohou být velice intenzivní a dokonce ohromující. Příznačné je, že si zachováváme úplnou orientaci a neztrácíme zcela styk s běžnou skutečností. Prožíváme současně dvě různé reality.*⁴⁹

⁴⁵ Ibid, str. 97.

⁴⁶ Ibid, str. 98.

⁴⁷ Ibid, str. 98.

⁴⁸ Ibid, str. 99.

⁴⁹ Ibid, str. 219.

Při holotropní zkušenosti mizí hranice mezi *Já* a *Ne-Já*. Všechny smysly začínají fungovat, člověk cítí katarzi a různorodé pocity. *Subjekt může mít dojem, že opustil své tělo a hledí na něj z určitého místa v prostoru, dochází k telepatii, telekinezi apod.*⁵⁰

⁵⁰ Ibid, str. 220.

Kapitola 4 - Body suspension jako abnormální jev

Žijeme ve společnosti lidí, kde se téměř každý člověk snaží o své tělo pečovat. Toto pečování má nejen vizuální, ale také vnitřní podobu. K těmto snahám o pečování nám také dopomáhá společnost. Společenské hodnoty a normy nám často nepřímo nabízejí ideální typ člověka, který by měl žít co nejdéle a v co nejlepším stavu. Společnost má stanovené hranice, co je normální a co ne. Může tedy docházet k tomu, že individuální potřeby člověka mohou být ignorovány nebo dokonce zavrhovány. Samozřejmě řád a pravidla musí být, aby člověk neohrožoval život a zdraví ostatních lidí. Většinová společnost má tendenci člověka vlastnit, ačkoliv ne fyzicky. Pokud se bavíme o člověku a jeho těle, je tlak vyvíjen především zvenčí. Například je stanoven ideál krásy, ke kterému by měli lidé směřovat a podobat se mu. Tohle v člověku může vyvolat mylný pocit, že nezapadá do většinové společnosti. Jestliže člověk žije v nějakém svém přesvědčení a životním stylu, ale neohrožuje svým chováním ostatní, pokud se neslučuje s normou dané společnosti, může být většinovou společností v nejhorším případě zavržen.

Jde tedy o to zamyslet se nad jevy, které nejsou ve společnosti úplně normální, ale zároveň mají velký význam pro daného jedince. V případě BS vyvstávají různé otázky ohledně bolesti, která je nedílnou součástí tohoto procesu.

4.1 Masochismus

Masochistické chování se může projevovat jak v intimním sexuálním prostředí, tak i v běžném životě ve vztahu k okolí. *Termín masochismus se v minulosti používal především pro dva stavy. Jednak jde o sexuální masochismus - sexuální perverze, při nichž bolest, pokoření a ponížení v sexuálním kontextu jsou buď samy o sobě zdrojem rozkoše, nebo pomáhají zlepšit prožitek vyvrcholení. Za druhé: termínem masochismus můžeme označovat dlouhodobější sklon jedince k sebepokořujícímu chování v sociální, emočním i pracovním životě.*⁵¹

Jedná-li se o proces zavěšování na háky, člověk k tomu může přistupovat jako k pokoření svých vlastních hranic. Avšak masochista je na neustálém pokořování sebe samého

⁵¹ JOHNSON, Stephen M. *Charakterové typy člověka: terapeutická léčba raných poruch*. Brno: Computer Press, c2007, vii. Vyd. 1., str. 159.

závislý, a díky tomuto chování zesiluje svou nedotknutelnost.⁵² Je to tedy součástí jeho osobnosti, která se může projevat každý den. Aktéři, kteří se zúčastňují BS, nepraktikují zavěšování na háky pravidelně každý den, ale podle nálady a potřeby. Touto potřebou přitom není myšlena potřeba si ubližovat nebo ukájet se v bolesti. Je však známo, že člověk má potřebu znovuprožívat věci, které mu jsou příjemné a mají pro něj nějaký smysl. Pokud se člověk zavěšuje na háky, jak se to děje většinou na workshopech, je vidět, jak aktér proces prožívá. Jeho chování je přirozené a upřímné, a také ostatní lidé, hlavně ti patřící do komunity, jsou mu podporou. Na rozdíl od masochisty, který se nedokáže cítit šťastně ani dosáhnout slasti,⁵³ samotné BS vede člověka spíše k pozitivním pocitům, kvůli kterým účastník zavěšování na háky podstupuje.

4.2 Automutilace

Do jaké míry je proces BS *automutilací* neboli *sebepoškozováním* a od kdy není, je velmi problematické určit. Jestliže si člověk způsobuje bolest pouze za účelem vlastního uspokojení a je to taková míra bolesti, díky které si například amputuje končetinu, je takovéto chování již psychopatologické. Jedná-li se o BS, člověk většinou podstupuje bolest za účelem cíleného prožitku. Jizvy po zavěšení se rychle hojí.

V případě sebepoškozování se člověk sebepoškozuje v důsledku nějaké psychické poruchy, přičemž sebepoškozené tělo je pouze jejím odrazem. *Záměrné poškozování je přímá a záměrná destrukce nebo poškození vlastních tělesných tkání bez vědomého suicidálního záměru.*⁵⁴ Tato psychická porucha může být diagnostikována a měla by se léčit.

Ale pokud se zamýšlíme nad podnětem, který je důvodem zavěšování, těžko bychom našli psychickou poruchu, která by člověka nutila, aby je podstoupil. Důvody, proč člověk podstupuje BS, jsou různorodé, jako např. touha zkusit si něco nového, překonat bolest, posunout své hranice apod., a jeví se tak spíše jako pozitivní. Důvodem pro zavěšování zpravidla není trestání sebe sama ani hledání úlevy od psychické bolesti díky té fyzické, jako tomu bývá při sebepoškozování: *Záměrné sebepoškozování zde působí jako rychlý, snadno dosažitelný prostředek k uvolnění a utišení tím, že:*

⁵² Ibid, str. 161.

⁵³ Ibid, str. 162.

⁵⁴ KRIEGELOVÁ, Marie. *Záměrné sebepoškozování v dětství a adolescenci*. Praha: Grada 2008. Vyd. 1., str. 17.

- *fyzická bolest působí „jako anestetikum“ na bolest psychickou,*
- *umožňuje odvrácení se od nesnesitelných myšlenek a pocitů,*
- *slouží k sebetrestání při pocitech vlastní špatnosti a znechucenosti nad sebou,*
- *účinkuje jako prostředek komunikace a získání péče a ochrany,*
- *dokazuje kontrolu jedince nad jeho vlastním tělem.⁵⁵*

Je pravda, že při provádění BS si člověk záměrně ubližuje, ale ubližuje si pouze fyzicky. Je však přitom otázkou, zda zvládání a překonávání bolesti lze řadit do kategorie sebeublížení.

4.3 Bolest

Každý člověk má jiný práh bolesti, někdo ji může vyhledávat, a jiný se jí může vyhýbat. Komunita lidí, která tíhne k BS, často preferuje také tělesné modifikace, z nichž některé mohou být při jejich vytváření bolestivé, mají však směřovat k individuální kráse jedince.

V problematice BS se setkáváme se třemi nejběžnějšími typy přístupů k bolesti. První přístup se týká překonání bolesti a strachu z ní. Člověk může bolest vnímat jako překážku ve svém životě, kterou se rozhodne překonat; zkouší tak jít za její hranice. Další přístup chápe podstoupení bolesti jako cestu k prožitku. Účastník vnímá bolest spojenou se zavěšováním jako nezbytnou součást procesu, stejně jako např. rodící žena vnímá porodní bolesti jako průvodní jev k tomu, aby přivedla na svět dítě, které je přesahem jejího života. Posledním přístupem je takový postoj, kdy se člověk v bolesti vyžívá a neuvědomuje si, že by mohla mít nějaké hranice.

⁵⁵ Ibid, str. 41.

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část mé bakalářské práce má za cíl přiblížit proces Body suspension, neboli zavěšování na háky, a to očima přímých aktérů, co se v nich odehrává při samotném procesu. Před výzkumem jsem již znala problematiku BS, ač jsem se pohybovala v dané komunitě pouze okrajově. Proto jsem nejprve před samotným výzkumem udělala předvýzkum.

Kapitola 1 - Předvýzkum

Předvýzkum jsem měla v úmyslu dělat především proto, abych zjistila na menším zkoumaném vzorku, zda kladené otázky budou mít ve výzkumu význam. Také jsem to brala jako malou zkoušku před samotným výzkumem, pro ověření smysluplnosti otázek pro zamýšlený výzkum. *Nemusi přitom jít pouze o zmapování prostředí, do kterého chceme výzkumně vstoupit a nevíme, jaké zvyklosti a pravidla zde existují. Může ale také jít o možnost ověřit, zda navržené metody a postupy přinášejí očekávanou kvalitu dat (jak po stránce extenze, tak intenze).*⁵⁶ Na základě předvýzkumu jsem pro samotný výzkum některé otázky vyřadila, a některé naopak doplnila.

K předvýzkumu jsem využila sociální síť Facebook, kde jsem namátkou oslovila dva respondenty, kteří jsou členy celosvětové skupiny s názvem Body suspension. Nevybírala jsem respondenty dle národnosti, věku ani pohlaví. S respondenty jsem komunikovala přes Facebook, kdy jsem kladla otázky. Použila jsem metodu polostrukturovaného rozhovoru. Účastníky předvýzkumu jsem tedy oslovila zprávou a krátce je seznámila se svým záměrem pro tuto práci. Oba respondenti souhlasili, že budou účastníky výzkumu. Komunikace probíhala v angličtině. Celé rozhovory jsem přeložila do českého jazyka.

⁵⁶ MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2006, str. 29.

Tabulka č. 1

Respondent	Pohlaví	Věk	Země / původ
<i>R1</i>	<i>muž</i>	<i>40 let</i>	<i>Jižní Afrika</i>
<i>R2</i>	<i>muž</i>	<i>37 let</i>	<i>Jihoafrická republika</i>

1.1 Rozhovory předvýzkumu

Respondenti se pohybují v komunitách, které zprostředkovávají zavěšení na háky ostatním lidem, mají dlouholetou zkušenost s tímto procesem.

- **Mé první otázky směřovaly k dětství a rodině respondenta a k tomu, zda vyrůstal v náboženském prostředí.**

R1: *Vyrůstal jsem v křesťanské rodině a moje výchova byla naprosto normální. Rodiče mě vychovali tak, abych neměl předsudky a byl vůči lidem tolerantní. Nejprve se jim BS nelíbilo, ale takovým tím normálním způsobem, protože měli strach o moji bezpečnost. Poté dodal, že nyní už jsou jeho rodiče na něj pyšní, protože vyrábí konstrukce pro BS, a lidé díky němu mohou prožít tak velký zážitek v bezpečném prostředí.*

R2: *Moje rodina není vůbec nábožensky založená, ale ani se proti ničemu vysloveně nestaví. Nejspíš bych řekl, že jsem vyrůstal v ateistické rodině.*

- **Další otázka směřovala na období v životě respondentů, kdy si mohli svobodně zvolit, jestli se chtějí nábožensky angažovat.**

R1: *Jsem víceméně věřící. Jsem baptista, ale na celou věc mám spíše polyteistický pohled. V podstatě věřím, že všechna náboženství v sobě nesou prostý koncept: „Nechovej se jako idiot.“*

R2: *Každopádně jsem ve svém životě hledal odpovědi na určité otázky. Čtení o zkušenostech jiných lidí mě zaujalo, stejně jako řádky o zavěšování, sensorické deprivaci a jakémisi „spirituálním“ pocitu kolem toho všeho. Na svých zkušenostech si velmi zakládám, ač nejsem nikterak nábožensky či duchovně motivován. Když však někoho věším, v žádném případě se nesnažím jakkoliv ovlivňovat jeho prožitek, protože si myslím, že si z toho každý odnese něco jiného a podle mě není fér, abych ostatní vedl k tomu, čemu věřím zrovna já.*

- **Další otázka byla ohledně toho, kde se poprvé dozvěděli o BS a jaká byla jejich první zkušenost.**

R1: *Když mi bylo čtrnáct, viděl jsem fotku zavěšeného Fakira Musafara. Věděl jsem, že to chci zkusit. V Jižní Africe to ale tehdy nikdo nedělal. Můj první závěs byl v roce 2005 a dělali ho lidé, kteří se teprve začínali učit, jak správně věšet.*

R2: *Někdy kolem roku 1996 jsem v Johannesburgu dělal umělecká vystoupení ve stylu Jima Rose a velmi mě zajímala kariéra v oblasti Body piercingu. O zavěšování jsem věděl jen z písemných materiálů z Evropy a Spojených států. Jednou za mnou s touto nabídkou přišel člověk, pro kterého jsem pravidelně vystupoval, a tak jsem se té příležitosti chopil.*

- **Další otázka byla zaměřena na vztah těla a duše respondenta.**

R1: *Jsem trochu obtloustlý a mám nemocné koleno, které bych rád dal do pořádku, ale není to tak, že bych své tělo nenáviděl, pokud se ptáš na tohle. Nemám žádné jizvy ze sebepoškozování, po těle mám jen obvyklou „sbírku“ tetování a piercingů. Piercingů mám ale už dneska málo, protože mi táhne na čtyřicet, a kdo to má pořád udržovat.*

R2: *Mám k tělu úctu, ale také se nebojím žít život naplno, což mělo za následek přeražená záda, keramické náhražky meziobratlových plotének a řadu dalších operací.*

- **Další otázka se týkala prahu bolesti respondenta.**

R1: *Každý se s bolestí vypořádává po svém. Já třeba bolest rád nemám, obzvláště pak bolest tupou, dlouhotrvající. Závěs bolí hodně, ale jen velmi krátkou dobu, než o sobě dají vědět endorfiny. Pokud chcete, aby vás zaplavily endorfiny, musíte si protrpět maličko té bolesti. Pokud správně dýcháte a dokážete se uvolnit, tak to není tak hrozné.*

R2: *Když se snažím dosáhnout nějakého cíle, nemám s bolestí problém.*

- **Otázka: Probíhá nějaká příprava před zavěšením?**

R1: *Před samotným zavěšením jsem dřív trávil den relaxováním a meditací. Takhle jsem to dělal při prvních zhruba deseti zavěšeních. Potom jsem si uvědomil, že už to není potřeba. Teď jen dbám na to, abych se před zavěšením dobře vyspal a nasnídal se. Pak už si jen najdu vhodné místo a relaxuju skrze propíchnutou kůži.*

R2: *Před prvním závěsem jsem prošel detoxem a vyrobil jsem si vlastní soupravu na zavěšování, zároveň jsem se duševně připravoval a snažil jsem se nebýt v kontaktu s nikým, kdo by mi mohl přiblížit, do čeho se to vlastně pouštím. Tehdy to byla velmi šedá zóna, nebylo to tak rozšířené jako dnes. Lidem, které věším, radím, aby tak týden dva před závěsem moc nepařili a zkusili detoxikaci, ale aby nijak zásadně neměli svůj životní styl, pokud je zdravý.*

- **Poslední otázky směřovaly čistě k informovanosti respondenta o Fakiru Musafarovi.**

R1: *Kromě toho, že jsem viděl jeho fotku, nemá na moje zavěšování žádný vliv. Stejný pocit bych z toho měl, i kdybych na fotce viděl zavěšeného kohokoliv jiného. Fakir se na rozdíl ode mě věnuje rituálnímu zavěšování. A já se svým týmem lidí nedělám rituální závěsy, neztotožňuju se s nimi.*

R2: *Ovlivnil mě hodně. Byl pro mě první a hlavní hnací silou, díky které jsem tuhle oblast začal prozkoumávat a nasměroval svůj život tímto směrem.*

1.2 Vyhodnocení předvýzkumu

Díky předvýzkumu, jsem se rozhodla dále zaměřit spíše na první zkušenost, kdy podstoupil respondent BS, a její význam a dále pak na náboženské pozadí respondenta a jeho vztah k němu. Zároveň jsem došla k rozhodnutí vyřadit otázku týkající se Fakira Musafara, která mi již přišla méně důležitá, a více se zaměřit na otázku sebepoškozování.

Kapitola 2 -Výzkum

2.1 Cíl výzkumu

Jedním z cílů výzkumu je popsat jev Body suspension jako takový.

Zároveň jsem se chtěla dozvědět, co aktéři prožívají při samotném věšení na háky, proto jsem stanovila hlavní výzkumnou otázku: Odehrává se během procesu Body suspension spirituální prožívání jedince?

Dílčí výzkumné otázky jsem stanovila, především proto, abych zjistila důvody, které vedou jedince k podstoupení BS.

2.2 Dílčí výzkumné otázky:

1. Jaké je náboženské pozadí respondenta?
2. Jaký byl význam první zkušenosti s BS?
3. Projevuje se u respondenta nějaký sociálně patologický jev?

2.3 Metoda výzkumu

Jako metodu jsem zvolila kvalitativní výzkum. Ve výzkumu jsem se chtěla zaměřit především na spiritualitu a její průběh během procesu BS.

Cílem kvalitativního výzkumu není změření jednotlivých parametrů stanovených ukazatelů, ale vytváření adekvátního popisu nebo logické konstrukce celku sociálního a sociálně psychického jevu.⁵⁷ Vzhledem k povaze práce a jejího cíle je tento typ výzkumu vhodný také z hlediska času stráveného s respondenty, který vede k lepšímu porozumění, a tím také následnému srozumitelnému vyhodnocení.

2.4 Metoda sběru dat

Jako metodu sběru dat jsem zvolila polostrukturovaný rozhovor. Dílčí výzkumné otázky byly východiskem pro přípravu okruhu otázek, které jsem kladla respondentům během rozhovoru. Zvolila jsem *narrativní interview*, což je forma polostrukturovaného rozhovoru,

⁵⁷ SURYNEK, Alois – KOMÁRKOVÁ, Růžena – KAŠPAROVÁ, Eva. *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press 2001. 1. vyd., str. 27.

kde se používá volnější přístup. *Narativní interview je charakteristické tím, že úkolem tazatele je podněcovat u dotazovaného spíše vyprávění než klasickou konverzační výměnu.*⁵⁸ Nechala jsem tedy respondenty volně vyprávět a nezasahovala přímo do rozhovoru, ale zároveň jsem je doplňujícími otázkami nasměrovala k těm tématům, které jsou v tomto výzkumu důležité. Před každým rozhovorem jsem respondenta informovala o záměru své práce a o tom, kam bude náš rozhovor směřovat.

2.5 Analýza dat

Jako metodu vhodnou pro srozumitelné vyhodnocení svého výzkumu považuji metodu zakotvené teorie: Zakotvená teorie je teorie induktivně odvozená z procesu zkoumání jevu, který reprezentuje. To znamená, že je vytvořena a prozatímně ověřena prostřednictvím systematického shromažďování údajů a zkoumáním jevu a analýzou těchto údajů.⁵⁹

*Teoretická citlivost je důležitá složka této metody. Vzhledem k problematice, kterou se zabývá tato práce, je velmi důležité zkoumat tento jev v souvislostech a v prostředí, kde se odehrávají zkoumané projevy. Je to schopnost dát údajům význam, oddělit související od nesouvisejícího, podstatné od nepodstatného a porozumět tomu. Je to schopnost rozpoznat, co je v získaných údajích důležitého, a umět v údajích nacházet smysl.*⁶⁰ Proto jsem se rozhodla provádět rozhovory přímo během workshopu BS, kde je nejvhodnější atmosféra a prostředí. Výzkum se zabývá hlavně prožíváním, které nejde vždy dostatečně vystihnout slovy. Pozorování workshopu a účastníků, mi dopomohlo k oddělení důležitých věcí od těch, které nejsou až tak významné pro tento výzkum.

Nejdříve byla provedena doslovná transkripce jednotlivých rozhovorů, při které byly jednotlivé rozhovory převedeny z audiozáznamu do písemné podoby. Data byla připravena k analýze za pomoci metody otevřeného kódování. V celých rozhovorech jsem vyznačila významové jednotky. *Významové jednotky jsou složeny z pojmů, které označují jednotlivé události (jevy, pocity, soudy atd.).*⁶¹

⁵⁸ MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2006, str. 158.

⁵⁹ Ibid, str. 226.

⁶⁰ Ibid, str. 227.

⁶¹ Ibid, str. 228.

Etické konsekvence výzkumu

Vždy na začátku rozhovoru jsem každému respondentovi představila svou práci a její cíle. Respondenti věděli, o jakých tématech budeme hovořit a o tom, že se stávají účastníky výzkumu na základě ústní dohody. V místnosti byla pouze má osoba a respondent. Zvolila jsem prostředí, ve kterém se respondent cítí dobře. Průběh rozhovorů nebyl ničím a nikým rušen. Zvolila jsem anonymitu respondentů, a to kvůli ochraně jejich dat a výpovědí. Snažila jsem se vystupovat spíše přátelsky, než jako tazatel a výzkumník, což vedlo k vytvoření vhodného prostředí a atmosféry, díky níž se mohl respondent plně rozhovořit.

Kvalita výzkumu

Danou komunitu jsem sledovala více než rok, navštěvovala jsem veřejné vystoupení, kde byla manipulace s tělem hlavním tématem, přicházela jsem do přímého styku s těmito lidmi. Celkové zkoumání se na čas stalo součástí mého života v tom smyslu, že jsem přemýšlela, jak nejlépe porozumět tomuto jevu a dále ho interpretovat v tomto výzkumu. Proto zde zmíním některé **rizikové faktory**, kterých jsem se snažila vyvarovat.

***Zkreslení způsobené badatelem**, zejména prostřednictvím jeho nereflektovaných implicitních teorií, zkušeností, předpojatostí atd. Identifikace zdrojů těchto zkreslení by měla být obsažena v projektu výzkumu.*

***Reaktivita** je vliv badatele na studované prostředí, tedy ovlivnění dat prostřednictvím interakce s výzkumným prostředím a osobami. Nejlépe je odstranitelné sebereflexí a cílenou introspekci.*

***Turistika** je pojem vystihující skutečnost, že badatel podobně jako turista prahne po zvláštностech a odlišnostech, a přehlíží tak podobnosti a souvislosti.*

***Romantismus** je určitým nebezpečím setrvávání na rovině výhradně zkušenostní a považování této roviny za konečný cíl výzkumu a zanedbávání tak sociálního kontextu, dalších souvislostí, možného zobecnění atd.*

***Holistické zkreslení** je nebezpečí vznikající, jestliže událost (jev) prezentujeme strukturovaněji a kongruentněji, než je tomu ve skutečnosti.*

Zkreslení elitou je úskalí spočívající v důrazu badatele na data získaná od dobře informovaných a výřečných respondentů (často s vyšším společenským statusem) nebo dovolání se větší „váhy“ dat od těchto osob než od osob jiných (v podstatě jde o zanedbání jedné z aplikačních rovin horizontalizace).⁶² K jednotlivým faktorům nyní konkrétněji:

1. Faktor Zkreslení způsobené badatelem

Tohoto faktoru bylo lehké se vyvarovat, protože bolest nevyhledávám, spíše preferuji navozovat prožitky jinou formou než skrze bolest. Nemám potřebu překonávat hranice bolesti tímto způsobem.

2. Faktor Reaktivita

Celou dobu sledování komunity a vzájemné interakce mezi lidmi jsem se snažila udržet si roli tazajícího člověka, který se chce něco dozvědět. Zajímal mě především jejich pohled a přístup k tomuto jevu. Nesnažila jsem se působit jako odborník, který by je obeznámil s tímto jevem z odborného hlediska.

3. Faktor Turistika

Fenomén Body suspension jsem si vybrala jako předmět výzkumu především pro jeho odlišnosti a specifika v porovnání s běžným nakládáním se svým tělem. Pro svou informovanost jsem nejdříve zmapovala to, čím se tito lidé odlišují od většinové společnosti. Díky tomu, že jsem nebyla pouze na jednom pozorování, jsem si nadále mohla všimnout jiných skutečností a souvislostí, které jsem poprvé přehlížela, a díky tomu jsem dané komunitě více porozuměla.

4. Faktor Romantismus

Mám pouze jednu vlastní zkušenost s modifikacemi těla, a to je několik náušnic v uchu. Co se týče bolesti obecně, tak zkušenost jistě mám, ale nebudu zde přirovnávat, do jaké míry to mohu srovnat s procesem Body suspension. Myslím si, že každý máme v sobě trochu empatie, kdy se člověk vcítuje do druhé osoby. Při pozorování některých způsobů manipulace s tělem jsem raději přivírala oči, zavěšování na háky do nich ale nepatřilo.

⁶² Ibid, str. 273.

Při přípravě otázek a rozhovorů samotných jsem si pro sebe definovala bolest jako jev, který není negativní. Snažila jsem se tedy odstranit negativní pocity, které jsou spojeny s bolestí.

5. Faktor *Holistické zkreslení*

S tímto faktorem jsem neměla tak veliký problém. Proces Body suspension a přípravu nástrojů jsem měla možnost vidět několikrát na workshopu, a poté jsem ještě navštívila studio Inkdividual za účelem ověření informací, případně jejich doplnění.

6. Faktor *Zkreslení elitou*

V rámci výzkumu jsem se někdy setkávala s tím, že jeden člověk měl tendenci mluvit za většinu lidí, co podstupují Body suspension. Například, když jsem se náhodně pustila do rozhovoru o tématu této bakalářské práce s člověkem z dané komunity, tak jsem nabyla dojmu, že dotyčný člověk má tendenci vyvracet má hlediska na tento fenomén. Nenechávala jsem se ovlivňovat těmito výroky, ale soustředila se pouze na cíle výzkumu a na svůj konečný úsudek.

2.6 Zkoumaný soubor

Účastníky výzkumu jsem oslovila na workshopu, který se konal dne 6. 12. 2014 v hudebním klubu Fatal. Respondenty jsem vybírala náhodně. Nestanovila jsem požadavky na věk či pohlaví kvůli omezenému počtu lidí, kteří se zúčastnili workshopu. Dohromady jsem oslovila 4 respondenty (viz tabulka číslo 2). S respondentkami R1 a R2 jsem dělala rozhovor krátce potom, co podstoupily proces BS. Pro respondentku R1 to byla zároveň její první zkušenost. Respondentky R3 a R4 jsem znala již dříve.

Tabulka č. 2

Respondent	Pohlaví	Věk	1. zkušenost s BS
R1	žena	22 let	prosinec 2014
R2	žena	20 let	srpen 2013
R3	žena	29 let	srpen 2010
R4	žena	29 let	září 2011

Kapitola 3 - Vyhodnocení výzkumných otázek

3.1 Vyhodnocení dílčích výzkumných otázek

- 1. dílčí výzkumná otázka: Jaké je náboženské pozadí respondenta?

Dílčí otázka ohledně **náboženství**, jsem pokládala za důležitou ve smyslu, zkušenosti respondentek. Zda mají zkušenost s navozováním prožitků v náboženském prostředí.

Respondentky **R1** a **R2** vyrůstaly v ateistických rodinách.

Respondentka **R3** vyrůstala v rodině, která se nehlásila k žádnému konkrétnímu náboženství: *My jsme typická rodina „něcistů“, věříme v něco, ale neříkáme tomu bůh. Po mamince mám židovské kořeny, ale žádný židovský tradice jsme doma nedodržovali. Takže u nás se věří akorát ve vyšší moc, která se nepojmenovává.*

Nad otázkou ohledně náboženství jsem s respondenty strávila více času než nad ostatními tématy v rozhovoru a během rozhovoru jsem nabyla dojmu, že si pod pojmem náboženství představují především křesťanství.

Respondentka **R1** odpověděla, že jí náboženství nikdy nezajímalo, ale zároveň nikoho neodsuzuje.

Respondentka **R2** naopak ze začátku mluví o náboženství spíše negativně: *Mně to přijde zbytečný, já věřím v sebe sama jako v nějakou realitu a přijde mi, že vyšší entita, která je nad člověkem, zbytečně člověka zotročuje, chci mít takovou tu svoji svobodu a to náboženství je omezující... křesťanství a všechno, co má ty psané pravidla, že se musíš modlit a musíš dodržovat to desatero a podobně.*

Když jsme více rozebíraly téma náboženství a stylu života respondentky, dostaly jsme se k zálibě ve východních náboženstvích: *Moje ségra má hodně blízko k buddhismu a k hinduismu přes jógu a přes veganství. Taky k tomu narážím, že cvičím jógu a pak přes to veganství, jak se stravuju.*

Respondentka **R3** se zmínila o společnosti a o představě Boha, která je dle jejího názoru mylná: *Nejlepší by bylo, kdyby si všichni uvědomili, že Bůh je opravdu jen jeden a třeba má spoustu podob, ale je jedno, v jakým baráku ho vyznáváme... Třeba teď ten islám, nebo*

i křesťanství v minulosti, Boha zneužívají, jen aby zabrali další území, podrobili si další lidi a být mocnější ve smyslu na politické mapě světa, ale o toho boha jim vůbec nejde. Mně se třeba strašně líbí sufismus, nemůžu říct, že jsem súfí, ale líbí se mi to. Tento zájem prý nikdy nepřerostl v něco víc ani v dalších náboženstvích: Nechci patřit k žádnému -ismu. Už jen proto, že jsem potetovaná, propíchaná a věším se na háky. Patřit k nějakému -ismu, to bych to musela vzít opravdu z gruntu a nedělat takovýhle věci. Není žádný -ismus, se kterým bych se ztotožňovala úplně, ale ten sufismus je mi hodně blízký, a jeden čas jsem chodila na perský tance. A tam jsem se skamarádila s nějakou paní, která hodně studovala sufismus, a my jsme založili takovou skupinu, scházeli jsme se každý týden a četli si básně od Rumiho a povídali jsme si o tom, co kdo z nás v tom vidí.

• 2. dílčí výzkumná otázka: Význam první zkušenosti s BS?

Většina respondentek se dozvěděla o BS na show, kde se projevil i jejich první zájem podstoupit tento proces, až na respondentku **R2**, která k tomu dospěla postupným vývojem při tělesných modifikacích. *Já jsem s téma modifikacema začínala postupně. Nejdřív jsem si propichovala uši, pak piercing v nosu, rtu, jazyka. Pak jsem se tady tím propracovala k tetování, potom další level byly intimní piercingy, je to trošku jiná kategorie mi přijde, a pak skarifikace. V Hellu jsem poznala Fousáče, a jakoby to šlo postupně - pokořovat ty hranice od toho nejmenšího propichování až potom největší extrém- to jsou ty háky a chtěla bych v tom i pokračovat. Zrovna se chystám v průběhu příštího roku na split jazyka.*

První zkušenost s BS byla pro všechny respondentky pozitivním zážitkem, a tak byly rozhodnuté ho podstoupit za čas znovu. Důvody podstoupit zavěšení byly rozdílné, přičemž dvě respondentky popsaly tuto zkušenost jako pozitivní zlom ve svém životě.

Respondentka **R2**, která se poprvé zavěsila na háky na venkovním workshopu, o tom řekla: *Měla jsem to více rituální. Poprvé jsem to brala jako takovej přechodovej rituál. Řekla jsem si, že si to odtrpím a čekala jsem od toho strašný věci, že to prostě vytrpím a překonám a bude to dobrý. Poprvý jsem si potom lehla do trávy a bylo to i takovýto splynutí s přírodou. Pokořila jsem hranici, který jsem se hodně bála, a vlastně je to víc o překonání toho strachu než bolesti.*

Respondentka **R3** o svém prvním zážitku s BS vypověděla: *V roce 2010 jsem měla blbý období, rozešla jsem se s klukem... a potom jsem viděla závěs na show a úplně jsem si říkala, ty jo, to je hustý, to je jako kdyby tam věšeli mě, tohle musím zažít, a tak jsem šla*

na workshop... když to byl ten první závěs, tak to byla pro mě taková psychoterapie, jako bych mohla jako volavka mávnout křídlem a podívat se na to z nadhledu... nemůžu se pořád babrat v tom jak mi kdo ublížil, to je kravina, to je nekonstruktivní. No a potom se vyklubalo, že to ten účel splnilo, ale pak jsem ještě nemohla dopsat diplomku, nějak jsem se v tom plácala. Tak jsem si řekla, že když se dokážu zavěsit, tak zvládnou i tu diplomku.

Některé respondentky zmínily **strach**, který zavěšení předcházelo.

Respondentka **R3** vysvětlila, že do doby, než poprvé podstoupila zavěšování na háky, neměla žádnou zkušenost s tělesnými modifikacemi, proto měla obavy z probodnutí háky, ale po tomto zážitku si nechala aplikovat několik piercingů a tetování. *Předcházelo tomu hrozný strach, ale potom už to bylo juchací. Poprvé to bylo jen za záda a bylo to na workshopu bez diváku. Bylo to na stromě na kopci v Praze s výhledem na řeku. A já se hrozně bála toho propíchnutí, protože tehdy v té době jsem neměla žádný piercing, ani tetování. Měla jsem jen naušnice, a ty mi píchali už v první třídě, takže jsem zapoměla, jaký to je. Takže jsem se bála propíchnutí těla těma hákama, a pak jsem se taky bála toho vytahování nahoru. ...ale propíchnutí bylo úplně v pohodě.“*

Naopak respondentka **R1**, která mi poskytla rozhovor hned po své první zkušenosti s BS, se neobávala ničeho, ale naopak, velmi se těšila na probodnutí háky. *V ten první moment, kdy jsem čekala, co se bude dít, tak jsem viděla ten hák a těšila jsem se, až ho tam bodne a ať už visím. Připadalo mi, jako kdybych věděla, do čeho jdu, jako kdybych to už dělala někdy předtím, a bylo mi moc fajn.*

Na otázku, jak probíhá **příprava před věšením**, odpověděly dvě respondentky, že skoro žádnou přípravu nemají. Pouze je vhodné, pokud má někdo nízký tlak, konzumovat jídlo s vyšším obsahem cukru a také kávu.

Respondentka **R4** mluvila o duševní přípravě: *Přípravu mám, zahledím se do sebe a celkově si vše, co mě čeká, přehrávám v hlavě, a zkouším si to co nejvíc představit. Potom přijde ta euforie radosti, už taková předčasná a hotovo. Žádné rituální seance ani pálení svíček.*

- **3. dílčí výzkumná otázka: Projevuje se u respondenta sociálně patologický jev?**

Všechny respondentky si uvědomují, že si **poškozují tělo**, ale oddělují psychický a fyzický stav, který při procesu BS zažívají.

Respondentka **R2**: *To je těžký, každopádně teoreticky by se to dalo zařadit pod druh sebepoškození, ale já to tak neberu. Beru to spíš jako rituální, než že bych se tím chtěla za něco trestat, to určitě ne. Fyzicky to tělo poškozuješ, ale z toho psychického je ten přístup jinej.*

Například respondentka **R3**, která se podílí také na zmiňovaných show, argumentuje tím, že je to především zábava a že si to užívají. *Myslím si, že člověk, kterej se řeže žiletkou, si to neužívá... dělá to proto, že má problém a myslí si, že mu to pomůže, ale pak se probere a kouká asi, jak má pořezaný zápěstí... Ale my, když děláme show, tak si to užíváme a děláme to pro ostatní jako zábavu. Poté dodala, že ji k zavěšení na háky dovedla mezní situace v životě, kterou nemohla zvládnout. No, ale aby to nevypadalo, že si odporuju, tak když jsem šla do toho svého závěsu poprvý, tak to pro mě byla taková psychoterapie, jakoby že já jsem to brala asi spíš jako přechodovej rituál ukňučený bytosti, která se zaobírá tím, jak jí kdo ublížil, k nějaký jiný bytosti, která to neřeší. Takže to taky neberu jako poškozování. Ale když jsem do toho šla, do toho prvního závěsu, tak to nebylo proto, abych se potrestala za to, jak jsem neschopná, a udělala si na zádech obrovský díry. Ty díry byly prostředek k tomu, jak si zalítat a vyčistit si hlavu... ty jizvy po hákách jsou památeční.*

Respondentka **R4** se zmiňuje o tom, že je to svým způsobem vědomé dopřívání si **bolesti**. Ale když jsem se jí zeptala, zda cítí bolest při zavěšování, odpověděla, že téměř žádnou necítí, a za to prý vděčí své psychické přípravě, která předchází, předtím než podstoupí zavěšení na háky. *Bolest zvládám při závěsu dobře asi proto, že žádnou necítím. Což je dosti zvláštní, když vezmeme v potaz, jak velký zásah do těla to je. Myslím, že je to způsobeno právě vnitřní přípravou, která přejde právě do té fyzické. Jakoby hlava dala signál tělu, co se blíží, a ono se tak zařídilo. Sama jsem tím byla překvapená, viset půl hodiny na poprvé překvapilo i hodně veteránů.*

Respondentka **R2** se zmínila v rámci otázky na bolest o rozdílech mezi prvním zavěšením, které bylo za záda (*suicide*) a mezi druhým, které bylo za kolena (*knee*). Druhé zavěšení respondentka absolvovala krátce před naším rozhovorem. *Propich byl v pohodě, a potom*

jsem se potřebovala smířit s tím tlakem a tahem tý kůže. To je další složka, kterou bych oddělila od té bolesti, že tady mi to přišlo stokrát lepší než ty záda. Protože ta bolest u toho propíchování háků, to bylo takový stejný, ale vadilo mi to na těch zádech, jak je to taková velká masa kůže a táhlo mě to celý tělo až k bokům, to se mi trošku motala hlava.

Ale tady, jak je to jemňoučká kůže a ty kolena jsou pevný docela, tak to nemělo takovej prostor k tomu tahu. Dále popsala, že se vždy snaží pocít bolesti přeměnit na pozitivní a zároveň se jí nebránit. Díky tomu, že člověk očekává bolest, zvládá ji lépe. Ta bolest tam je, ale není to pocít, že ta bolest je špatná. Není to nepřítel, snažím se pracovat s tím tělem a s tou bolestí abych ji vnímala jako součást sebe a ne jako něco co prostě nemá být. Přece jenom když si to uvědomíš a prožiješ, tak ten pocít je tam jinej. Je rozdíl od bolesti, kdy spadneš a odřež si koleno, tuhle bolest nechceš, ale tady se na to připravuješ. Snažím se tu bolest proměnit na energii a na ten stav, co pak nastane.

Bolest při aplikování háků se dá lépe zvládnout i díky háku samotnému, který se používá. Respondentka **R3** k tomu řekla: *To propíchnutí hákama bolelo, ale čekala jsem to mnohem horší, to je tím typem háku, že je fakt geniální tím, jak je ostřej, a když se ještě namaže vazelínou, tak to tam vjede, člověk neví ani jak.*

Pro srovnání: respondentka **R1**, říká, že propíchnutím hákem bylo to nejlepší z celého procesu BS, skoro žádnou bolest necítí a všechny své piercingy si píchala sama.

Na otázku, zda respondentky přemýšlejí o dalším podobném nakládání s tělem, odpověděla respondentka **R1**, která má zatím první zkušenost s podstoupením BS, že je přesvědčená o tom, že chce zavěšování na háky znovu zopakovat.

Některé respondentky odpovídaly, že mají v plánu modifikace těla, jako například respondentka **R4**: *Do budoucna bych chtěla nějaké implantáty. Beru to jako další stupeň, kam se posunout, a tím zase obohatit svojí mysl o další poznání.*

3.2 Vyhodnocení hlavní výzkumné otázky: Odehrává se během procesu Body suspension spirituální prožívání jedince?

Podle výpovědí některých respondentek můžeme zařadit tyto projevy do spirituálních prožitků, avšak nejde pouze o jeden určitý prožitek. Například respondentka **R2** popsala prožitek, který můžeme zařadit mezi holotropní stavy: *Připomíná mi to stav na LSD, na tripu, je to trošičku podobný. Trip ti pracuje s hlavou, šrotuje ti to tam.*

Dále respondentka **R4** popisuje ovládnutí svého těla, což je typické pro entuziastické prožitky. *Podle mě je to právě o tom, že člověk má neskutečnou sílu myšlení, kterou může věci ovlivnit, většina se bojí a bolest čeká; zákonitě když něco čekáte, přitáhnete to k sobě.*

Respondentka **R3** nedokáže pojmenovat pocity při zavěšování, ale zmiňuje slovo spiritualita. *Mám to namixovaný, jak spirituálně, tak zábavně. Nevím, co převažuje. Je to něco mezi magickým rituálem, sexuální praktikou a adrenalinovým sportem. Mám to vše spojené. Byl to takový elektrošok do celého těla.* Dále konstatovala, že ne vždy může jít o spirituální pojetí, ale spíše o posouvání limitů lidského těla. To nemusí nutně znamenat, že posouvání hranic lidského těla člověk dosáhne právě za pomoci spirituálních prožitků. *My, co se dneska věšíme, tak se věšíme z různých důvodů, někdo to vnímá duchovně, ale někdo to třeba vnímá jako adrenalinovej sport spojenej se zábavou na show; každej v tom ty spirituální věci nehledá, někdo chce prostě jen posouvat limity lidskýho těla.* Nakonec dodala, že kdyby nemohla provozovat BS, tak by ji to mrzelo a uvedla následující příklad: *Kdybych měla nemoc a nemohla bych se věšet, tak by mi to bylo líto. Ale myslím si, že kdybych byla například těhotná, tak se mi to uvažování přehoupne, že už nebudu mít potřebu se věšet.*

Na základě výpovědí respondentek, můžeme zařadit tyto prožitky, do spirituálního prožívání. Fáze v procesu BS, kde tyto prožitky mají největší frekvenci, je po aplikování háků, kdy aktér visí, aniž by se tělem dotýkal země. Tuto fázi bych označila jako zkušenost spirituálního prožívání.

Závěr

Tato bakalářská práce je zaměřena na zkoumání spirituálních prožitků při Body suspension, tj. zavěšování na háky. Teoretická část představuje historické hledisko a vývoj tohoto rituálu. Zachycuje různé pojetí a proměnlivost během let, a především se věnuje dnešnímu přístupu jedince k tomuto fenoménu. Ve výzkumné části je různý přístup doložen výpověďmi přímých aktérů. Fakt, že každý člověk může mít spirituální prožitky, je jeden ze stěžejních východisek této práce.

Výzkum začal v prosinci minulého roku, ačkoliv jsem danou komunitu znala již dříve. Když jsem se rozhodla zabývat touto tematikou, navštěvovala jsem pravidelné akce pořádané komunitou, kde se předvádělo Body suspension. To mi pomohlo porozumět lidem, kteří podstupují nejen BS, ale také jiné manipulace s tělem, které nejsou v dnešní společnosti příliš vstřícně přijímané. I to byl jeden z důvodů, proč přiblížit tento jev ze spirituálního hlediska a z části vyloučit určité patologické jevy, které jsou podle většinové společnosti hlavním podnětem k podstupování Body suspension.

Tato problematika není pro mne pouze otázkou této jedné práce, ale myslím si, že komunita lidí, která je specifická abnormálním nakládáním těla, je celkově, co do výzkumu a možností bádání, velmi inspirativní. Já jsem zkoumala tento jev z hlediska spirituálního prožívání, ale myslím, že existuje mnoho hledisek, jak oblast tělesných změn zkoumat.

Seznam použité literatury:

BAUMAN, Zygmunt. *Zygmunt Bauman: humanitní vědec v postmoderním světě : rozhovory o umění života, vědě, životě umění a dalších otázkách*. Břeclav: Moraviapress, 2006, 170 s. Knihovna Ceny Nadace Dagmar a Václava Havlových VIZE 97. ISBN 80-86181-82-0

CATLIN, George. *O-Kee-pa: a religious ceremony: and other customs of the Mandans*. Philadelphia: J. B. Lippincott & Co 1867.

HACKLOVÁ, KEBZA, V. *Religiozita, spiritualita a zdraví.. Československá Psychologie*, 2014, roč. 58, č. 2, 140 s.

JOHNSON, Stephen M. *Charakterové typy člověka: terapeutická léčba raných poruch*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, c2007, vii, 268 s. ISBN 978-80-251-1521-3

KRIEGELOVÁ, Marie. *Záměrné sebepoškozování v dětství a adolescenci*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 174 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2333-4

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2006, 332 s. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.

RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005, 350 s. Dějiny odívání. ISBN 80-7106-780-6

ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie náboženství a spirituality*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 326 s. ISBN 978-80-7367-312-3

SLAVICKÝ, Stanislav. *Filipíny: pašije a fiesty*. Praha: Gallery, 2008, 127 s. ISBN 978-80-86990-51-4

SURYNEK, Alois. *Základy sociologického výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2001, 160 s. ISBN 80-7261-038-4

VALE, V a Andrea JUNO. *Modern primitives: an investigation of contemporary adornment & ritual*. San Francisco, CA: Re/Search Publications, c1989, 205 s. ISBN 094064214X

WILL, George F. – SPINDEN, Herbert Joseph. *The Mandans: a study of their culture, archaeology and language*. Cambridge, Mass.: The Museum 1906, 219 s.

Elektronické zdroje:

SHE-MON, Manifest Tělesného Haktivismu 2.0. In: *PainArt* [online]. [cit. 2015-04-12].
Dostupné z: www.painart.cz/2/manifest-telesneho-haktivismu-20/clanek/.

Sun Dance, *Encyclopaedia Britannica* [online]. [cit. 2015-04-17].
Dostupné z: www.britannica.com/EBchecked/topic/573608/Sun-Dance

Suspension. *Hell*. [online]. [cit. 2015-6-19.]. Dostupné z: www.hell.cz/suspension.

Thaipusam - festival očištění. In: *BodyArt* [online]. 2012 [cit. 2015-04-12].
Dostupné z: www.bodyartmag.cz/thaipusam-festival-ocistení

Obrazové přílohy

Obrázek č. 1

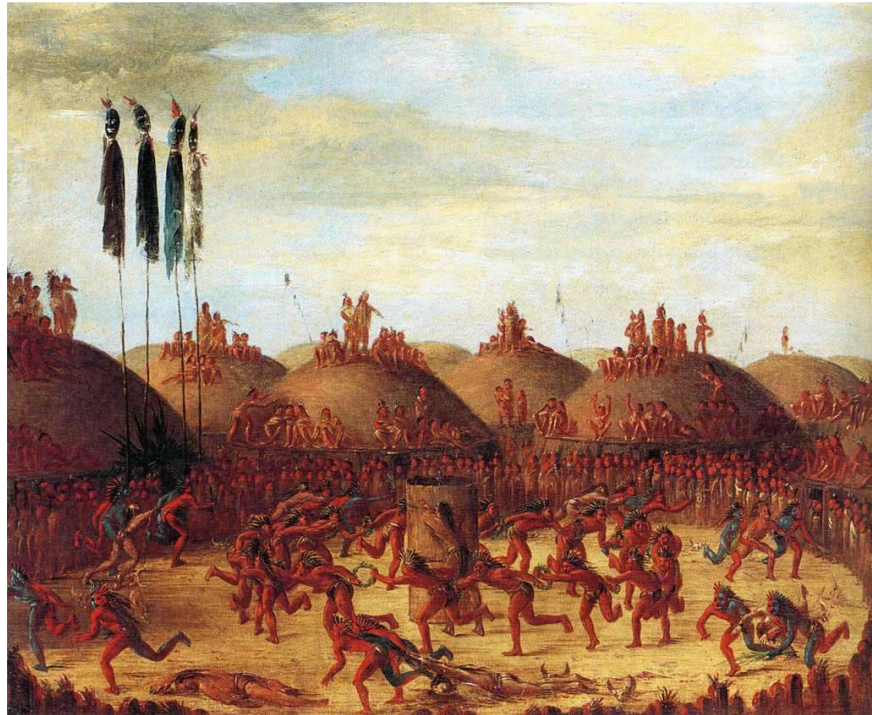
Obřad O kee pa. Autor: George Catlin

Obrázek č. 2

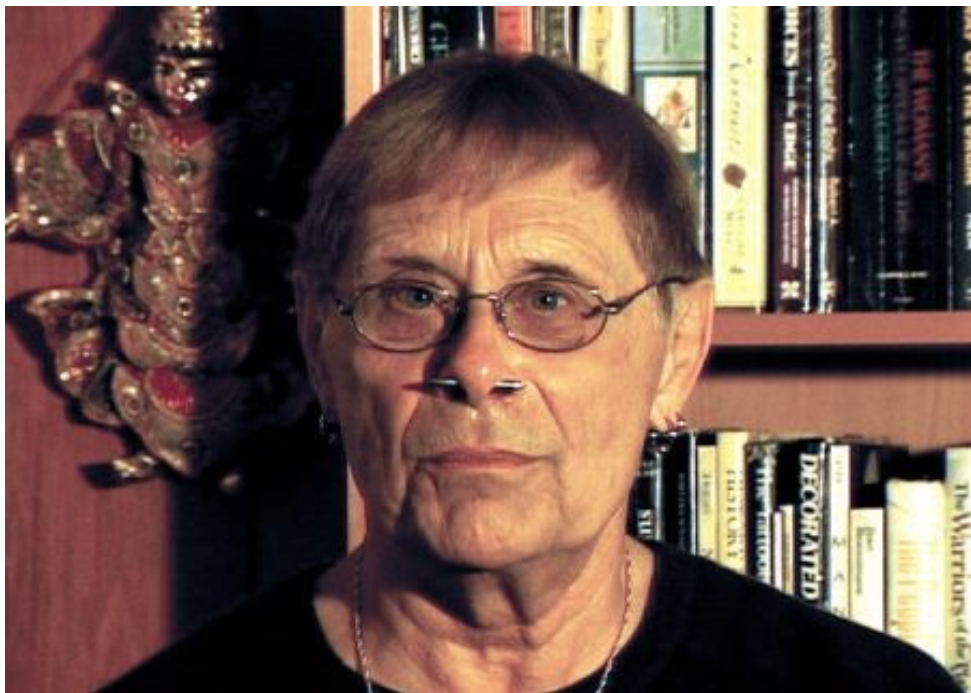
Zavěšování při obřadu. Autor: George Catlin

Obrázek č. 3

Venkovní část obřadu O kee pa. Autor: George Catlin

Obrázek č. 4

Fakir Mustafar. Autor foto neznámý.

Obrázek č. 5

Fakir Musafar a jeho tělesné modifikace. Autor fota neznámý.

Obrázek č. 6

Fakir Musafar při O kee pa. Autor neznámý.

Obrázek č. 7

Příprava nástrojů pro zavěšování. Foto autorka.

Obrázek č. 8

Příprava těla před zavěšením. Foto autorka.

Obrázek č. 9

Body suspension. Foto autorka.

Obrázek č. 10

Ošetření zad po zavěšování. Foto autorka.

Summary

This bachelor's thesis is devoted primarily to one's spiritual experience when performing an act of body suspension. The theoretical part describes variability of this phenomenon in the course of several years and the individual approach of each person to it. The practical part tries – through the means of qualitative research – to describe one's experience when suspending their body from hooks.